

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Remissvar – Ett statligt identitetskort (Ju2026/01595)

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen men har följande synpunkter.

- Ett giltigt svenskt körkort bör även fortsatt kunna användas som medel för identifiering i vissa fall. Till exempel för att identifiera en förare vid exempelvis en vägkontroll eller andra situationer där det inte finns uttryckliga krav på att det ska vara ett statligt identitetskort eller pass.
- Transportstyrelsen tillstyrker förslaget om det allmänna förbudet att använda ansiktsbilder, fingeravtryck eller biometriska uppgifter ur dessa som sökbegrepp.
- Transportstyrelsen avstyrker förslaget om att det ska införas möjlighet att jämföra biometriska uppgifter ur ansiktsbilder med i pass- och identitetskortsregistret andra förekommande uppgifter, innan konsekvenserna för lag (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter har analyserats med berörda myndigheter.
- Transportstyrelsen betonar vikten av att personer som idag inte har vare sig giltigt nationellt id-kort eller pass, ges rimlig tid att skaffa en sådan statlig identitetshandling genom att identifiera sig med ett giltigt körkort. En övergångsbestämmelse bör därför införas.
- Transportstyrelsen anser att det finns behov av att förtydliga om det statliga identitetskortets giltighetstid ska följa samordningsnumret giltighetstid. Myndigheten ser även behov av att förtydliga om det statliga identitetskortet ska återkallas om samordningsnumret vilandeförklaras eller om personnummer tilldelas.

Transportstyrelsens synpunkter

Transportstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen men har följande synpunkter.

Inledningsvis är Transportstyrelsen positiv till förslagen om en tydligare lagstiftning avseende vilka statligt utfärdade svenska identitetshandlingar som ska finnas i framtiden, samt förslag om införande av en statlig e-legitimation. Myndigheten bedömer även att de ändamålsbestämmelser som föreslås bör kunna bidra till att motverka olika former av identitetsrelaterad brottslighet. Bedömning är även att utredningens förslag i förlängningen kan bidra till att stärka säkerheten avseende de identitetsuppgifter som används på svenska körkort.

Körkortets som medel för identifiering av förare

Transportstyrelsen instämmer i utredningens slutsats att körkortet i första hand utgör en behörighetshandling som styrker rätten att framföra körkortspliktiga fordon. Vår bedömning är samtidigt att de föreslagna åtgärderna inte förändrar körkortets funktion i detta avseende. Körkortet kommer även fortsättningsvis att vara den handling som ska uppvisas för att en förare ska kunna styrka sin behörighet att köra och kan, i normalfallet, även användas för identifiering vid kontroll av förare.

Ett svenskt körkort, utfärdat i enlighet med det tredje körkortsdirektivet (direktiv 2006/126/EG), innehåller tillräckligt med identitetsuppgifter för att kunna säkerställa en förares identitet. Processerna för utfärdande och förnyelse är enligt Transportstyrelsens mening dessutom tillräckligt säkra för att en sådan identifiering som regel ska fungera ändamålsenligt och tillförlitligt. Ett svenskt körkort kommer därför som huvudregel även fortsatt vara tillräckligt säkert för att kunna identifiera en viss förare och för att verifiera körrättigheterna på ett tillförlitligt.

Därutöver bedömer myndigheten att körkortet även fortsättningsvis kan användas som ett medel för identifiering i andra sammanhang, under förutsättning att det enligt tillämpliga regler och etablerad praxis anses tillräckligt för att fastställa identiteten i den specifika situationen.

Åtminstone i situationer där det inte i lag, förordning eller föreskrift framgår det krävs statliga identitetskortet eller svenskt pass. Det kan exempelvis handla om att en kund identifierar sig vid köp i butik, intygande av ålder, paketutlämning eller liknande situationer. Den närmare tillämpningen bör dock avgöras av den aktör eller kontrollant som har behov av att identifiera en viss individ i olika situationer.

Användandet av biometriska uppgifter

Transportstyrelsen tillstyrker förslaget om det allmänna förbudet att använda ansiktsbilder, fingeravtryck eller biometriska uppgifter ur dessa som sökbegrepp.

Transportstyrelsen avstyrker förslaget om att det ska införas möjlighet att jämföra biometriska uppgifter ur ansiktsbilder med i pass- och identitetskortsregistret andra förekommande uppgifter, innan konsekvenserna för lag (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter har analyserats med berörda myndigheter.

Uppgiftssamlingar med bietrisk information om stora delar av den svenska befolkningen har ett mycket högt skyddsvärde. Stor restriktivitet och försiktighet bör i allmänhet råda när det kommer till lagring och hantering av dessa uppgifter. Biometriska uppgifter om svenska medborgare utgör mycket värdefull information för främmande makts kartläggning av totalförsvaret.

Utifrån ett antagonistiskt hotperspektiv medför det mycket stora risker om teknisk funktionalitet inrättas i pass- och identitetskortsregistret som möjliggör jämförelse av ansiktsbilder eller biometriska uppgifter ur dessa med i pass- och identitetskortsregistret andra förekommande uppgifter. Transportstyrelsen bedömer att är så stora att de kan medföra allvarliga konsekvenser för Sveriges säkerhet och det svenska totalförsvaret.

Riskerna kan också medföra allvarliga konsekvenser för Sveriges förmåga till underrättelseinhämtning, samt förmåga gällande spanings- eller utredningsverksamhet avseende allvarlig brottslighet eller verksamhet för att förebygga sådan brottslighet.

Ytterligare behov av övergångsbestämmelse

I det tidigare betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14) föreslogs det en övergångsbestämmelse som möjliggjorde att ett körkort kunde användas vid ansökan om en statlig identitetshandling under ett år efter ikraftträdande av ny lagstiftning gällande den statliga identitetshandlingen. Eftersom regler avseende vilka handlingar som kan användas för att ansöka om pass och statligt identitetskort regleras genom Polismyndighetens föreskrifter så föreslår utredningen dock ingen sådan övergångsbestämmelse.

Idag utfärdar Transportstyrelsen mellan 850 000 – 1,2 miljoner körkort varje år och det finns drygt 7 miljoner giltiga körkort i Sverige. Körkort som i stor utsträckning används som giltig identitetshandling, även vid ansökan om nationell id-kort och pass. I stort sett samtliga utfärdade till individer som

identifierat sig vid ansökan om utfärdande av körkortet eller i samband med utlämnandet av behörighetshandling.

Eftersom som det rör sig om en ett stort antal berörda personer så finns det enligt skäl att införa någon form av övergångsbestämmelse, i form av en övergångsperiod, under vilken personer som idag använder körkortet som identitetshandling kan använda ett giltigt svenskt körkort för att identifiera sig i samband med ansökan om ett statligt identitetskort eller svenskt pass.

Transportstyrelsen vill därför särskilt betona vikten av att personer som idag inte har vare sig giltigt nationellt id-kort eller pass, ges rimlig tid att skaffa en sådan statlig identitetshandling genom att identifiera sig med ett giltigt körkort. Utan en övergångsperiod ser Transportstyrelsen en betydande risk för att Polismyndigheten kommer belastas hårt för att kunna hantera ett stort antal personer som kommer behöva ansöka om ett statligt identitetskort under en relativt kort tidsperiod. Det kommer dessutom sannolikt skapa problem med märkbara volympucklar avseende ansökan om pass och statligt identitetskort vart femte år.

Statligt identitetskort för personer med samordningsnummer

Av utredningen framgår att det statligt identitetskort ska kunna utfärdas till personer med samordningsnummer om dessa har styrkt sin identitet och numret inte är vilande. Identitetskortet ska vara giltigt i fem år med vissa undantag och ska kunna återkallas i vissa situationer.

Ett samordningsnummer är giltigt i fem år. Därefter vilandeförklaras samordningsnumret om inte personen eller en myndighet ansöker om förnyelse av samordningsnumret.

Transportstyrelsen anser att det kan behöva förtydligas om det statliga identitetskortets giltighetstid ska följa samordningsnumret giltighetstid, eller om det ska återkallas om samordningsnumret vilandeförklaras. Till exempel om samordningsnumret tilldelas i maj 2026 och gäller fram till maj 2031, men personen ansöker och beviljas ett statligt identitetskort i maj 2029. Ska då identitetskortet vara giltigt fram till maj 2031, eller fem år räknat från maj 2029?

Transportstyrelsen anser även att det kan behöva tydliggöras vad som händer med det statliga identitetskortet om personens samordningsnummer byts ut till ett personnummer. I avsnitt 5.13 framgår att byte av personnummer är en återkallelsegrund. Myndigheten antar att samma sak gäller vid ett byte av ett samordningsnummer till ett personnummer.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Joel Smith. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog utredare Ted Snölilja som även var föredragande.